

СТАНОВИЩЕ

д-р Александра Константинова Главанакова

доцент по американска литература и култура в СУ „Св. Климент Охридски“

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

Заповед № 33-3212/23.07.2020 г.

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 2. Хуманитарни науки

на **БОЖИДАРА НИКОЛАЕВА БОНЕВА-КАМЕНОВА,**

редовен докторант по област на висше образование: 2. Хуманитарни науки,

професионално направление: 2.1. Филология, Докторска програма: Англоезична

литература, с тема на дисертационния труд *„Парадигми на идентичността в романите на Тони Морисън и Алис Уокър. Лицата на дискриминацията“* и научен ръководител доц.

д-р Йордан Й. Костурков.

професионално направление 2.1. Филология

докторска програма Англоезична литература

Автор: Божидара Николаева Бонева-Каменова

Тема: *„Парадигми на идентичността в романите на Тони Морисън и Алис Уокър.*

Лицата на дискриминацията“

Научен ръководител: доц. д-р Йордан Й. Костурков

(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № № 33-3212/23.07.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *„Парадигми на идентичността в романите на Тони Морисън и Алис Уокър. Лицата на дискриминацията“* за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Англоезична литература“.

Автор на дисертационния труд е Божидара Бонева-Каменова – редовен докторант към катедра „Английски филология“ от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Бонева-Каменова комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;

- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;
- Докторантът е приложил три научни публикации по темата.

2. Актуалност на тематиката

Дисертацията на Божидара Бонева-Каменова се базира на задълбочено изследване на два основни обекта. Първият е възникването, развитието и влиянието на феминизма и пост-теориите, съотнесени основно спрямо англоезични литературни образци, а вторият е пространно сравнение на цялото романно творчество на две видни афроамерикански писателки – Тони Морисън и Алис Уокър.

Мотивацията за избора на полето на изследване предопределя и приносяния му характер. Следва да се подчертае, че трудът стъпва върху значителен по обем материал – един амбициозен проект, който е пръв в българското изследователско поле на американистиката по отношение на своя обхват. Досега не е правено такова проучване и анализ на цялото творчество на двете писателки. Темата на дисертацията е актуална и дисертабилна.

3. Познаване на проблема

Трудът представя съпоставително изследване на романите на Тони Морисън (11 на брой) и Алис Уокър (7 на брой) с фокус върху различни аспекти и етапи от проблематичното конструиране на идентичността на афроамериканката. Целта на дисертацията, която присъства още в заглавието, е да изследва на ниво характери в тяхното развитие парадигмите на идентичността, видяна като пресечна точка на няколко категории – род, пол, раса, класа, сексуалност. Отчетен е важният факт, че творчеството и на двете писателки се поражда от травматичното минало, от проблемите на идентичността, расата, пола и социалното неравенство на афроамериканците, което белязва и настоящето. Очертан е нужния исторически и културологичен контекст, към който препращат романите, което допринася за правилното разгръщане на анализа. Изследването се провежда в необходимия критически контекст на постмодернизма и литературната феминистична теория, на която е направен широк и многопластов обзор.

4. Методика на изследването

Подходът е интердисциплинарен и диахроничен. От една страна налице е широкообхватен преглед на значителен по своя брой текстове, свързани с възникването и

разпространението на феминизма, както и неговото развитие в диахронен контекст. От друга страна докторантката черпи от широкото поле на афроамериканските литературоведски и културологични изследвания, както и на литературната теория на постмодернизма. В уводната и теоретичната глава дисертантката дефинира понятието „идентичност“, като в аналитичната част се старее да обозначи различни парадигми на женската идентичност съобразно разглежданите текстове.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният дисертационен труд е с общ обем от 380 страници, включващ увод, една теоретична глава, посветена на обзора на критическата литература и дефиниране на терминологичния апарат, и четири емпирични глави, чийто фокус е анализът на изграждането на идентичността в разглежданите романи. Следват заключение и библиография (от близо 50 страници) на цитираната литература.

Работата има ясна и логична структура. В увода е мотивирана темата, очертана е целта на изследване (стр. 8) и са дадени планът и структурата на разработката. Първата глава представя основните философски, политически и естетически виждания на феминизма. Тук е направен и обстоен преглед на изследванията върху творбите на Тони Морисън и на Алис Уокър в американския литературен контекст, връзката с модернизма, постмодернизма, магическия реализъм и др. Широчината и дълбочината в детайлите в теоретичната глава доближават на места дисертацията до жанра на увод на антология или обзорна енциклопедична статия. Тази част на дисертацията върху критическата литература по избраната проблематика впечатлява със своето богатство и разнообразие.

Изследването на различни аспекти от идентичността се извършва в четири аналитични глави, всяка от които обединява текстове около четири широки тематични полета: съзряване, зрялост, майчинство и човешки взаимоотношения. Те предопределят и свързването на определени романи в аналитичните глави, както и съпоставителното им изследване. Тази част от дисертацията впечатлява с обсега на включения материал. Методологията е старателно приложена към анализа на отделните женски образи във всеки роман, съобразно тематичните полета, които докторантката е разграничила, изграждайки своята парадигма на идентичностите. Това разделяне служи за целите на изследователската задача, тъй като на практика в много от разглежданите текстове съществува силно преплитане на тематично ниво. Следва да се отбележи, че докторантката се е съобразила с бележките при вътрешното обсъждане за изчистване от езикови неточности, касаещи употребата на думите „чернокож“ и „черни“, поради тяхната силна маркираност в расово отношение, и замяната им с „афроамериканец“ и „афроамерикански“, където това се явява по-точният и недвусмислен превод на български език.

Аналитичните глави също се отличават със сериозен и задълбочен близък прочит на романите от ранния, зрелия и късния периоди на разглежданите автори. На моменти в тези

глави натежават описателните пасажии, които преразказват съдържанието на разглежданите романи, което не отнема от стойностния литературен анализ. Както беше подчертано, докторантката включва обширен критически материал и това е едно от достойнствата на работата. Същевременно поради честото цитиране или позоваване на критическа литература във връзка с дадено произведение, както и препратки към нехудожествените текстове от изследваните писателки, остава неясна гледната точка на докторантката. Тъй като критическата литература върху Морисън и Уокър е значителна, за Морисън направо необозрима, то основен въпрос за изследвателя е с какво именно допринася към това поле и това следва ясно да се заяви. Поради стремежът да се обхване максимално широк материал, става по-трудно отграничаването на собствен глас. Въпреки това дисертацията е стройно и логично организиран текст, внушителен като постижение.

В цялата работа личи систематизиращият изследователски маниер на авторката, прецизността на събраната и обобщена информация, но и тълкуването ѝ с оглед на основната ѝ теза. Смятам, че представеният проект представлява приносно изследване и показва солидна научна подготвеност.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката е представила за участие в конкурса три статии. Статиите са публикувани в български издания и обговарят проблемни зони, които са предмет и на дисертацията - компаративистко изследване на цялото романоно творчество на Тони Морисън и Алис Уокър, което включва голям брой непеведени на български език романи и непознати за голямата част от българската читателска публика.

7. Автореферат

Представеният от дисертантката автореферат предлага в сбит вид пълното съдържание на основния труд. Спазени са всички изисквания за такъв текст, който включва най-същественото от разработката на докторантката, като отразява основните резултати, постигнати в дисертацията и обобщава приносните моменти.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Приносните аспекти на труда са ясно и коректно резюмирани от дисертантката в заключението на стр. 345, както и в афтореферата на стр. 28. С оглед на факта, че текстът на дисертацията е на български език, то според мен от особено значение би било изследването на спецификите на художествеността на прозата на Морисън и Уокър и възможността за техния адекватен превод на български език, както и рецепцията на произведенията на Морисън и Уокър в България – едно поле, което вече традиционно заема място в научните разработки на катедра „Английска филология“ в Пловдивския университет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката притежава нужните теоретични знания и професионални умения в професионалната област на дисертацията като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Божидара Николаева Бонева-Каменова в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Англоезична литература“.

26 август 2020 г.

Изготвил становището: доц. д-р Александра Главанакова

(ак. дл. н. ст. име фамилия)